

ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ УКРАЇНСЬКОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

*О. В. Крилова, к. т. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка», krylova.o.v@nmu.one,
orcid.org/0000-0003-2091-4320,*

*Н. М. Штефан, к. т. н., доцент, НТУ «Дніпровська політехніка», shtefannat@gmail.com,
orcid.org/0000-0003-4779-2618,*

*Н. О. Кравченко, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», kravchenko.na.o@nmu.one,
orcid.org/0009-0007-5434-3681,*

*К. Є. Московець, магістрант, НТУ «Дніпровська політехніка», moskovets.ka.y@nmu.one,
orcid.org/0009-0008-2240-642X*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: системного аналізу – при дослідженні механізмів функціонування державних кредитних програм; економіко-статистичного аналізу – при оцінці динаміки показників кредитування та ефективності державної підтримки; порівняльного аналізу – при зіставленні українського досвіду з міжнародними практиками кредитної підтримки; структурно-функціонального методу – при визначенні галузевого та регіонального розподілу кредитних ресурсів; емпіричного дослідження – при аналізі статистичних даних про реалізацію програми «Доступні кредити 5–7–9%» у період економічної нестабільності.

Результати. Встановлено, що державні кредитні механізми відіграють критичну роль у забезпеченні стійкості українського бізнесу в умовах системної економічної нестабільності. Виявлено здатність програми «Доступні кредити 5–7–9%» до адаптації під впливом екзогенних шоків різної природи, включаючи пандемію та повномасштабну війну. Доведено позитивний мультиплікаційний ефект державних кредитних програм та їх вплив на зростання податкових надходжень від учасників. Визначено оптимальну галузеву структуру кредитування з пріоритетом реального сектору економіки та ефективність спеціальних механізмів підтримки бізнесу в зонах високого воєнного ризику.

Новизна. Проведено комплексну оцінки ефективності кредитних програм державної підтримки в умовах тривалої економічної нестабільності, що інтегрує фінансові, соціальні та інституційні індикатори результативності. Обґрунтовано мультиплікаційний ефект державних кредитних програм в екстремальних умовах та встановлено прямий зв'язок між параметрами державної підтримки й показниками фінансової стійкості підприємств. Ідентифіковано специфічні особливості функціонування кредитних механізмів в умовах воєнного стану, включаючи адаптацію банківської інфраструктури до екстремальних умов.

Практична значущість. Сформульовано науково обґрунтовані рекомендації щодо оптимізації державної політики кредитної підтримки, включаючи диференціацію програм за галузевими критеріями, посилення механізмів для високоризикових регіонів, розвиток цифрової інфраструктури кредитування та впровадження системи індикаторів довгострокових ефектів. Результати дослідження можуть бути використані органами виконавчої влади для вдосконалення існуючих програм підтримки бізнесу, банківськими установами для розробки спеціалізованих кредитних продуктів та міжнародними організаціями для оцінки ефективності програм технічної допомоги в період післяконфліктного відновлення економіки.

Ключові слова: державна підтримка бізнесу, кредитні механізми, економічна нестабільність, програма «Доступні кредити 5–7–9%», мале та середнє підприємництво, мультиплікаційний ефект, воєнний стан, фінансова стійкість, банківське кредитування, антикризове управління.

Постановка проблеми. Сучасна українська економіка функціонує в умовах безпрецедентної «потрійної кризи», що поєднує руйнівні наслідки повномасштабної війни, довготривалі ефекти пандемії COVID-19 та структурну економічну нестабільність, спричинену глобальними геополітичними зрушеннями [1]. Ці виклики створили унікальну ситуацію, коли традиційні механізми державної підтримки бізнесу потребують кардинальної адаптації до екстремальних умов функціонування економіки.

За три роки повномасштабної війни українська економіка продемонструвала вражаючу стійкість. Після катастрофічного падіння ВВП на 28,8% у 2022 році відбулося відновлення на 5,3% у 2023 році та подальше зростання на 2,9% у 2024 році [2]. Проте це відновлення відбувається в умовах критичних викликів для бізнес-середовища, так як 64% малих і середніх підприємств були змушені тимчасово призупинити або закрити діяльність [2].

Державна підтримка бізнесу через кредитні механізми набула критичного значення для економіки України в умовах триваючої нестабільності, спричиненої глобальними викликами та воєнними діями. Результати комплексного дослідження ефективності програми «Доступні кредити 5–7–9%» та інших державних ініціатив демонструють значний позитивний вплив на збереження підприємницької активності та підтримку економічного розвитку, незважаючи на існуючі структурні обмеження та потребу в подальшому вдосконаленні механізмів реалізації.

Актуальність дослідження механізмів державної підтримки обумовлюється необхідністю застосування науково обґрунтованої методології оцінки їхньої ефективності в умовах тривалої економічної нестабільності, що дозволить оптимізувати використання обмежених фінансових ресурсів держави та забезпечити стійкість національної економіки в умовах воєнного часу та післяконфліктного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні наукові дослідження ефективності державної підтримки українського бізнесу через кредитні механізми в умовах економічної нестабільності характе-

ризуються активним накопиченням емпіричних даних та розробкою адаптивних методологічних підходів для екстремальних умов функціонування економіки.

Фундаментальні емпіричні дослідження українських авторів представлені у роботі Солтисяка Р. [3], який провів комплексну оцінку впливу програми «Доступні кредити 5–7–9%» на підприємства корпоративного сектору України, використовуючи регресійну модель. Дослідження встановило, що компанії-учасники програми демонструють більший обсяг активів та є більш прибутковими порівняно з контрольною групою, при цьому підприємства з інвестиційними кредитами показують значний приріст основних засобів.

Комплексний аналіз державної фінансової підтримки для стійкості та відновлення бізнесу у воєнний час проведено Ковтун Т. Ю. [4], яка досліджує трансформацію механізмів державної підтримки в умовах воєнного стану та обґрунтовує необхідність адаптації існуючих програм до нових викликів. Авторка акцентує увагу на важливості комплексного підходу до оцінки ефективності державних заходів, що дозволяє виявити як позитивні тенденції, так і системні обмеження в умовах воєнного стану.

Питання законодавчих та практичних аспектів фінансової підтримки суб'єктів господарювання в умовах війни детально розглянуто у роботі Рассомахіної О. А. [5], яка аналізує правові механізми державної підтримки та їх адаптацію до екстремальних умов. Дослідниця підкреслює необхідність удосконалення нормативно-правової бази для забезпечення більш ефективного функціонування кредитних програм та їх відповідності сучасним викликам української економіки.

Окрему увагу питанням функціонування державної фінансової підтримки МСБ в період воєнного стану приділено у колективному дослідженні Ватаманюк–Зелінської У., Кілочко О. та Зелінського М. П. [6], де проаналізовано нові виклики та обмеження, з якими зіткнулася система фінансової підтримки в умовах війни. Автори зазначають, що нинішні умови вимагають розробки більш гнучких, адаптивних і адресних механізмів державної участі, зокрема шляхом

оптимізації кредитних програм та впровадження нових підходів до оцінки їхньої ефективності..

Міжнародний та вітчизняний контекст підтримки малого підприємництва України з акцентом на статистичному аналізі та оцінці потенціалу досліджено Красовською Ю. та Подлевською О. [7]. Дослідниці провели порівняльний аналіз різних форм підтримки малого бізнесу, включаючи міжнародні програми технічної допомоги та вітчизняні кредитні механізми. Результати дослідження засвідчують, що інтеграція міжнародного досвіду з національними особливостями українського бізнес-середовища є критично важливою для підвищення ефективності державних програм підтримки, особливо в умовах майбутнього відновлення економіки.

Таким чином, сучасні наукові дослідження висвітлюють різні аспекти проблеми, від загальноекономічного аналізу наслідків державної кредитної підтримки до критичної оцінки існуючих механізмів та пошуку нових шляхів удосконалення політики в умовах економічної нестабільності. Водночас залишається недостатньо дослідженою комплексна оцінка впливу таких програм на довгострокову фінансову стійкість бізнесу, що зумовлює актуальність подальших наукових пошуків у цьому напрямів.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є проведення науково обґрунтованої оцінки ефективності кредитних механізмів державної підтримки українського бізнесу та визначення оптимальних параметрів їхнього функціонування в умовах тривалої економічної нестабільності на основі комплексного аналізу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В умовах тривалої економічної нестабільності Україна перебуває під значним тиском як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, що негативно впливають на ділову активність та фінансову стійкість суб'єктів підприємництва. Підприємницький сектор, зокрема малі та середні підприємства, найгостріше реагує на зміни макроекономічної ситуації, стикаючись із дефіцитом власних фінансових ресурсів, ускладненим доступом до кредитних коштів, скороченням ринків збуту та підвищенням операційних ризиків. За результатами досліджень, державна під-

тримка бізнесу у формі кредитування, особливо через цільові програми «Доступні кредити 5–7–9%», стала одним з основних антикризових інструментів для збереження робочих місць, стимулювання інвестицій та забезпечення базових умов виживання МСП у кризовий період

Комплексний аналіз ефективності кредитних механізмів державної підтримки українського бізнесу в умовах економічної нестабільності базується на систематичному дослідженні програми «Доступні кредити 5–7–9%» як найбільш масштабного інструмента фінансової підтримки малого та середнього підприємництва у період 2020–2024 років. Дослідження охоплює критичний період трансформації національної економіки, що включає адаптацію до пандемії COVID-19, повномасштабну війну та процеси економічного відновлення.

Динамічний аналіз розвитку програми кредитної підтримки засвідчує еволюційний характер адаптації державних механізмів до змінюваних умов економічної нестабільності. Програма «Доступні кредити 5–7–9%», запроваджена у лютому 2020 року, демонструє стійку траєкторію зростання як за абсолютними показниками, так і за часткою в загальному корпоративному кредитуванні. Аналіз статистичних даних за період 2020–2024 років (табл. 1) свідчить про поступове нарощування обсягів програми з 42,8 млрд. грн. у 2020 році до пікових значень 128,5 млрд. грн. у 2023 році, при цьому частка програми в загальному кредитуванні бізнесу зросла з 18% до 42%.

Таблиця 1

Динаміка розвитку програми «Доступні кредити 5–7–9%» у 2020–2025 роках

Період	Кількість кредитів (тис.)	Сума кредитів (млрд. грн.)	Частка в загальному кредитуванні бізнесу (%)
2020	15,2	42,8	18
2021	28,5	89,4	25
2022	35,8	112,7	32
2023	41,2	128,5	38
2024	38,9	125,3	40

Джерело: [8–10]

Особливо важливим є аналіз впливу воєнного стану на динаміку програми, що розпочався 24 лютого 2022 року. Дані свідчать про парадоксальне зростання значення програми в умовах війни. Якщо до війни програма становила 32% корпоративного кредитування, то станом на 2024 рік цей показник досяг 40%. Це підтверджує гіпотезу про критичну роль державної підтримки в умовах системної економічної нестабільності [11].

Галузевий аналіз розподілу кредитних ресурсів виявляє структурні пріоритети державної політики та адаптацію до воєнних умов. Дослідження галузевої структури кредитування за програмою у 2025 році (табл. 2) демонструє домінування реального сектору економіки, при цьому найбільшу частку отримують переробна промисловість з 29,5% та сільське господарство з 23,1%, що в сукупності становить 52,6% усіх коштів програми.

Таблиця 2

Галузева структура кредитування за програмою «Доступні кредити 5–7–9%»

Галузь	Сума кредитів (млрд. грн.)	Частка (%)	Кількість кредитів
Переробна промисловість	14,3	29,5	3890
Сільське господарство	11,2	23,1	4280
Торівля	8,7	18,0	3120
Транспорт та логістика	5,4	11,2	1670
ІТ-послуги	4,2	8,7	1340
Будівництво	3,1	6,4	980
Інше	1,5	3,1	320

Джерело: [8–10]

Аналіз кількості кредитів у розрізі галузей виявляє специфіку фінансових потреб різних секторів. Найбільшу кількість кредитів отримало сільське господарство – 4280 кредитів, що свідчить про фрагментарність цього сектору та потребу у фінансуванні численних дрібних підприємств, тоді як переробна промисловість при меншій кількості кредитів 3890 залучила більший обсяг коштів, що вказує на капіталомісткість цієї

галузі. Особливої уваги заслуговує спеціальний напрям «Кредитування в зоні високого воєнного ризику», що становить 24,2% усіх коштів програми 11,7 млрд. грн. та високу кількість кредитів 4120. Це свідчить про цілеспрямовану підтримку бізнесу в найскладніших умовах та ефективність спеціальних пільгових умов під 1% річних [9].

Просторовий аналіз регіонального розподілу кредитних ресурсів розкриває географічні особливості державної підтримки та її адаптацію до воєнних умов. Регіональний розподіл кредитування (табл. 3) демонструє очікувану концентрацію ресурсів у великих економічних центрах. Так м. Київ лідирує за обсягом коштів 8,9 млрд. грн., окрім того середній розмір кредиту тут також найвищий 4,16 млн. грн., що свідчить про більшу капіталомісткість столичного бізнесу.

Таблиця 3

Регіональний розподіл кредитування за програмою «Доступні кредити 5–7–9%»

Регіон	Сума кредитів (млрд. грн.)	Кількість кредитів
м. Київ	8,9	2140
Львівська область	6,2	1890
Дніпропетровська область	5,4	1650
Київська область	4,8	1420
Харківська область	4,1	1180
Одеська область	3,7	1050
Вінницька область	3,2	950
Полтавська область	2,8	820
Інші регіони	9,3	2940

Джерело: [8–10]

Важливим спостереженням є висока активність прифронтових регіонів. Харківська область посідає 5-е місце за обсягом кредитування в 4,1 млрд. грн., що підтверджує ефективність спеціальних умов кредитування в зоні високого воєнного ризику під 1% річних [9]. Дніпропетровська область, незважаючи на близькість до лінії фронту, зберігає 3-є місце з 5,4 млрд. грн., що свідчить про стійкість промислового потенціалу цього регіону.

Інституційний аналіз банківської інфраструктури програми виявляє концентра-

цію кредитної діяльності у великих державних та приватних банках. Аналіз банків-лідерів (табл. 4) демонструє домінування ПриватБанку, який забезпечує 46,6% усіх кредитів програми та 45,7% фінансування, що підкреслює його роль як основного драйвера державної кредитної політики.

Таблиця 4

Банки-лідери за обсягами кредитування в рамках програми «Доступні кредити 5–7–9%»

Банк	Сума кредитів (млрд грн..)	Частка від загальної суми (%)
ПриватБанк	189,4	45,7
Ощадбанк	75,8	18,3
Укргазбанк	28,3	6,8
ОТП Банк	21,7	5,2
Райффайзен Банк	18,9	4,6
Інші банки	80,3	19,4

Джерело: [8–11]

Концентрація трьох провідних банків ПриватБанк, Ощадбанк, Укргазбанк становить 67,2% усіх кредитів та 70,8% фінансування, що свідчить про олігополістичну структуру ринку державної підтримки. При цьому державні банки забезпечують 67,2% програми, підтверджуючи провідну роль державного сектору в реалізації антикризових заходів [12].

Кількісна оцінка ефективності програми базується на системі індикаторів, що характеризують як фінансову, так і соціально-економічну результативність державної підтримки. Аналіз показників ефективності (рис. 1) демонструє стабільно високий мультиплікатор державних коштів на рівні 6:1, що означає отримання бізнесом 6 гривень кредитів на кожен гривню державних витрат.

Критично важливим показником є зростання податкових надходжень від учасників програми, що демонструє фінансову ефективність державних витрат. У 2025 році зростання становить 12,9%, що свідчить про позитивний вплив на податкову базу держави. При цьому програма забезпечує значну економію коштів для бізнесу, так різниця між програмною ставкою 9,3% та ринковою

19,1% становить 9,8 процентних пункти, що є суттєвою фінансовою підтримкою [12].

Проблематика якості кредитного портфеля програми потребує окремого аналізу у контексті економічної нестабільності. Рівень проблемних кредитів за програмою демонструє циклічну динаміку із зростанням з 12,4% у 2021 році до пікових 18,9% у 2023 році з подальшим зниженням. Це відображає адаптацію бізнесу до воєнних умов та покращення процедур відбору позичальників банками [12].

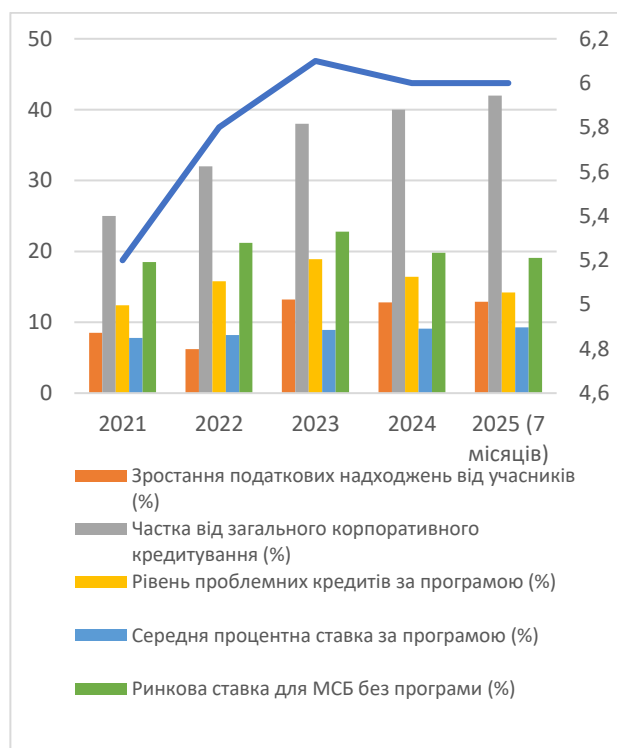

Рис. 1. Показники ефективності програми «Доступні кредити 5–7–9%» [10]

Порівняльний аналіз з міжнародними стандартами свідчить про високу ефективність української програми. Мультиплікатор 6:1 перевищує середній показник програм кредитних гарантій ЄС 4,5:1 та близький до найкращих практик Німеччини 6,8:1 [7, 13]. При цьому частка програми в загальному кредитуванні бізнесу 42% є однією з найвищих серед європейських країн, що відображає специфіку кризового періоду.

Адаптаційні механізми програми в умовах війни демонструють гнучкість державної політики. Введення спеціальних умов кредитування під 1% річних для бізнесу в зоні високого воєнного ризику, продовження термінів такого кредитування з 2 до 5

років та спрощення процедур оформлення забезпечили збереження економічної активності в найскладніших регіонах [13].

Інституційна еволюція програми характеризується удосконаленням управлінських процедур та розширенням інструментарію. Передача координації програми від Міністерства фінансів до Міністерства економіки з 2024 року, запровадження цифрових технологій подання заявок та моніторингу використання коштів підвищили ефективність адміністрування.

Фіскальні наслідки програми для державного бюджету демонструють позитивний баланс. Витрати на компенсацію процентних ставок у розмірі 34,7 млрд. грн. за період 2021–2024 років генерували додаткові податкові надходження від учасників програми, що перевищують прямі бюджетні витрати з урахуванням мультиплікаційного ефекту.

Отримані результати дослідження підтверджують гіпотезу про критичну роль адаптивних механізмів державної підтримки в забезпеченні стійкості малого та середнього бізнесу в умовах системної економічної нестабільності. Програма «Доступні кредити 5–7–9%» продемонструвала здатність до еволюційної адаптації під впливом екзогенних шоків, зберігаючи при цьому високі показники ефективності та соціально-економічного впливу.

Встановлено, що багаторівнева система державної кредитної підтримки із пріоритетами секторального розвитку, регіональної диференціації та стимулювання діяльності у високоризикових зонах забезпечує мультиплікаційний економічний ефект, збереження податкової бази та розвиток трудового потенціалу навіть за умов суттєвих екзогенних викликів.

На основі отриманих результатів пропонується:

1. Поглибити диференціацію кредитних програм за галузями з урахуванням інвестиційної ємності та експортного потенціалу відповідних секторів.

2. Розширити спеціальні механізми для регіонів з високим рівнем воєнного ризику, впроваджуючи подовжені строки кредитування й пільгові умови рефінансування для підприємств, що зберігають економічну ак-

тивність у складних умовах.

3. Посилити розвиток цифрової інфраструктури кредитування, забезпечити автоматизацію моніторингу цільового використання коштів, а також прозору інтеграцію цифрових послуг із національними платформами економічної звітності.

4. Розробити систему індикаторів для оцінки довгострокових ефектів державних кредитних програм на інноваційність, технологічну модернізацію та конкурентоспроможність учасників, актуалізуючи підходи до постконфліктного відновлення.

5. Забезпечити регулярне публічне оновлення аналітики про розподіл державної підтримки для підвищення довіри бізнесу до банківської системи й органів виконавчої влади.

Отже, державна політика підтримки українського бізнесу, продемонструвавши здатність до швидкої адаптації структур і процесів у відповідь на радикальні зміни економічного середовища, відіграє ключову роль у забезпеченні стійкості, збереженні ділової активності, подоланні структурних розривів і стимулюванні розвитку бізнесу в Україні. Науково обґрунтована, багато вимірною системою індикаторів результативності має стати основою для постійного вдосконалення механізмів підтримки, а інтеграція нових цифрових і фінансових рішень є критичним ресурсом для сталого економічного відновлення та модернізації національного підприємництва в умовах післявоєнної України.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує гіпотезу про критичну роль адаптивних кредитних механізмів державної підтримки як стабілізуючого чинника національної економіки в умовах системної нестабільності. Програма «Доступні кредити 5–7–9%» продемонструвала виняткову здатність до еволюційної адаптації під впливом екзогенних шоків. Структурний аналіз виявив оптимальну комбінацію підтримки реального сектору економіки з ефективними механізмами підтримки бізнесу в зоні високого воєнного ризику.

Дослідження дозволило довести, що мультиплікаційний ефект державних кредитних програм має прямий зв'язок між параметрами державної підтримки й показни-

ками стійкості підприємств. Практичне значення результатів полягає у формуванні науково обґрунтованої бази для оптимізації державної політики, включаючи рекомендації щодо диференціації програм, посилення механізмів для високоризикових регіонів, розвитку цифрової інфраструктури та забезпечення прозорості розподілу державної підтримки.

Ефективність державної підтримки українського бізнесу через кредитні механізми є критичним чинником національної безпеки, соціальної стабільності та економічного розвитку. Подальші дослідження у цій сфері мають виключно практичне значення для формування ефективної економічної політики сучасної України, забезпечення сталого розвитку в умовах глобальних викликів та успішної реалізації стратегій постконфліктного відновлення й модернізації національного підприємництва.

Література

1. . Assessment of the Impact of War on Micro, Small, and Medium Enterprises in Ukraine UNDP Assessment Report. UNDP Ukraine. 2024. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-02/UNDP-UA-assessment-war-impact-enterprises-ukraine-summary.pdf>
2. Ukrainian Economy in 2024: Special Edition of the Tracker Centre for Economic Strategy. 2025. URL: https://ces.org.ua/en/ukrainian_economy_in_2024/
3. Солтисьяк Р. Оцінка впливу програми «Доступні кредити 5-7-9%» на підприємства корпоративного сектору України Наукова конференція для студентів та молодих дослідників «Банківський сектор та монетарна політика: перспективи розвитку». 24 травня 2024 року. Київ URL: https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Roman_Soltysyak_Otsinka_vplyvu_prohramy_Dostupni-kredyty_5-7-9.pdf
4. Ковтун Т.Ю. Державна фінансова підтримка для стійкості та відновлення бізнесу у воєнний час. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*, 2022. Том 33(72). №6. С. 102-111. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/16>
5. Рассомахіна О.А. Фінансова підтримка суб'єктів господарювання в умовах війни: законодавчі та практичні аспекти. *Європейський правничий часопис*, 2024. Вип. 5. С. 19-29. URL: <https://dspace.e-u.edu.ua/bitstreams/92def25b-f242-43c6-8f1b-670721e4be98/download>
6. Ватаманюк-Зелінська, У., Кілочко, О., Зелінський, М.П. Державна фінансова підтримка МСБ в період воєнного стану. *Економіка та суспільство*, 2022. №45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-77>

7. Красовська Ю., Подлевська О. Міжнародна та вітчизняна підтримка малого підприємництва України: статистичний аналіз та оцінка потенціалу. *Економічний аналіз*. 2025. Том 35. № 1. С. 49-57. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.04>
8. Оцінка стану кредитування економіки України. *Український фонд розвитку підприємництва*. 2025. URL: <https://fru.ua/ua/media-center/analytics/otsinka-stanu-kredituvannya-ekonomiki-ukrajini> (дата звернення: 10.08.2025)
9. Інформація про результати Державної програми Доступні кредити 5-7-9. *Фонд розвитку підприємництва*. 2025. URL: <https://bdf.gov.ua/publicna-informatsiia/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9/> (дата звернення: 10.08.2025)
10. Грошово-кредитна та фінансова статистика, грудень 2024 року. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-fiansova-statistika-gruden-2024-roku> (дата звернення: 10.08.2025)
11. Огляд банківського сектору, листопад 2024 року. *Національний банк України*. 2024. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kredituvannya-biznesu-ta-naselennya-nadali-zrostaye-a-yakist-kreditnogo-portfelya-polipshuyetsya-ponad-rik--oglyad-bankivskogo-sektoru> (дата звернення: 10.08.2025)
12. Розвиток кредитування підтримує прибутковість банків. *Національний банк України*. 2025. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozvitok-kredituvannya-pidtrimuye-pributkovist-bankiv> (дата звернення: 10.08.2025)
13. Державні програми з підтримки бізнесу на 2025 рік. *Kyivstar Hub*. 2025. URL: <https://hub.kyivstar.ua/articles/derzhavni-programi-z-pidtrimki-biznesu-na-2025-rik> (дата звернення: 10.08.2025)

References

1. UNDP Ukraine. (2024). Assessment of the Impact of War on Micro, Small, and Medium Enterprises in Ukraine: UNDP Assessment Report. Retrieved from <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2024-02/UNDP-UA-assessment-war-impact-enterprises-ukraine-summary.pdf>
2. Centre for Economic Strategy. (2025). Ukrainian Economy in 2024: Special Edition of the Tracker. Retrieved from https://ces.org.ua/en/ukrainian_economy_in_2024/
3. Soltysiak, R. (2024). Otsinka vplyvu prohramy «Dostupni kredyty 5-7-9%» na pidpriemstva korporatyvnoho sektoru Ukrainy. Proceedings from MIIM '24 Naukova konferentsiia dlia studentiv ta molodykh doslidnykiv «Bankivskiy sektor ta monetarna polityka: perspektyvy rozvytku». (24 travnia 2024). Kyiv. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin/uploads/article/Roman_Soltysyak_Otsinka_vplyvu_prohramy_Dostupni-kredyty_5-7-9.pdf
4. Kovtun, T.Yu. (2022). Derzhavna finansova

pidtrymka dlia stiikosti ta vidnovlennia biznesu u voiennyi chas Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: Publichne upravlinnia ta administruvannia, 33(72), 6, 102-111. DOI: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2022.6/16>

5. Rassomakhina, O.A. (2024). Finansova pidtrymka subiektiv hospodariuvannia v umovakh viiny: zakonodavchi ta praktychni aspekty. Yevropeiskyi pravnychiy chasopys, 5, 19-29.

[https://doi.org/10.36919/3041-1149\(print\).5.2024.19-29](https://doi.org/10.36919/3041-1149(print).5.2024.19-29)

6. Vatamaniuk-Zelinska, U., Kilochko, O., & Zelinskiy, M.P. (2022). Derzhavna finansova pidtrymka MSB v period voiennoho stanu. Ekonomika ta suspilstvo, 45. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-77>

7. Krasovska, Yu., & Podlevska, O. (2025). Mizhnarodna ta vitchyzniana pidtrymka maloho pidpriemnytstva Ukrainy: statystychnyi analiz ta otsinka potentsialu Ekonomichnyi analiz, 35(1), 49-57. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.01.04>

8. Ukrainskyi fond rozvytku pidpriemnytstva. (2025). Otsinka stanu kredituvannia ekonomiky Ukrainy. Retrieved from <https://fru.ua/ua/media-center/analytics/otsinka-stanu-kredituvannia-ekonomiki-ukrajini>

9. Fond rozvytku pidpriemnytstva. (2025).

Informatsiia pro rezultaty Derzhavnoi prohramy Dostupni kredyty 5-7-9. Retrieved from <https://bdf.gov.ua/publiczna-informatsiia/informatsiia-pro-rezultaty-derzhavnoi-prohramy-dostupni-kredyty-5-7-9/>

10. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Hroshovo-kredytna ta finansova statystyka, hruden 2024 roku. Retrieved from

<https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finanova-statistika-gruden-2024-roku>

11. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2024). Ohliad bankivskoho sektoru, lystopad 2024 roku. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/kredituvannya-biznesu-ta-naselennya-nadali-zrostaye-a-yakist-kreditnogo-portfelya-polipshuyetsya-ponad-rik--oglyad-bankivskogo-sektoru>

12. Natsionalnyi bank Ukrainy. (2025). Rozvytok kredituvannia pidtrymuie prybutkovist bankiv. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rozvitok-kredituvannya-pidtrimuye-pributkovist-bankiv>

13. Kyivstar Hub. (2025). Derzhavni prohramy z pidtrymky biznesu na 2025 rik. Retrieved from <https://hub.kyivstar.ua/articles/derzhavni-programi-z-pidtrimki-biznesu-na-2025-rik>

EFFECTIVENESS OF STATE SUPPORT FOR UKRAINIAN BUSINESS UNDER CONDITIONS OF ECONOMIC INSTABILITY

O. V. Krylova, Ph. D (Tech.), Associate Professor, N. M. Shtefan, Ph. D (Tech.), Associate Professor, N. O. Kravchenko, Master's Student, K. E. Moskovets, Master's Student, Dnipro University of Technology

Methods. The results were obtained through the application of the following methods: systematic analysis – in studying the mechanisms of state credit programs' functioning; economic-statistical analysis – in assessing the dynamics of lending indicators and the effectiveness of state support; comparative analysis – in comparing Ukrainian experience with international credit support practices; structural-functional method – in determining sectoral and regional distribution of credit resources; empirical research – in analyzing statistical data on the implementation of the «Affordable Loans 5–7–9%» program during the period of economic instability.

Results. It has been established that state credit mechanisms play a critical role in ensuring the sustainability of small and medium-sized businesses under conditions of systemic economic instability. There has been revealed the ability of the Affordable Loans 5–7–9% program to adapt under the influence of exogenous shocks of various nature, including pandemic and full-scale war. The positive multiplier effect of state credit programs and their impact on tax revenue growth from participants has been proven. There has been determined the optimal sectoral structure of lending with priority given to the real sector of the economy and the effectiveness of special mechanisms for supporting businesses in high military risk zones.

Novelty. A comprehensive methodology for evaluating the effectiveness of state support credit programs under conditions of prolonged economic instability has been developed, integrating financial, social, and institutional performance indicators. The multiplier effect of state credit programs under extreme conditions has been scientifically substantiated, and a direct relationship between state support parameters and enterprise financial stability indicators has been established. Specific features of credit mechanisms' functioning under martial law conditions have been identified, including adaptation of banking infrastructure to extreme conditions.

Practical value. Scientifically grounded recommendations for optimizing state credit support policy have been formulated, including program differentiation based on sectoral criteria,

strengthening mechanisms for high-risk regions, developing digital lending infrastructure, and implementing a system of long-term effect indicators. The research results can be used by executive authorities to improve existing business support programs, by banking institutions to develop specialized credit products, and by international organizations to assess the effectiveness of technical assistance programs during post-conflict economic recovery..

Keywords: state business support, credit mechanisms, economic instability, Affordable Loans 5–7–9% program, small and medium enterprises, multiplier effect, martial law, financial stability, bank lending, crisis management.

Надійшла до редакції 12.07.25 р.